

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА**

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ**

**«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗДМУ,
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»**

26 травня 2021 року

м. Запоріжжя

Д 70

Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(Протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Голова редакційної колегії:

Ректор ЗДМУ, професор Колесник Ю.М.

Редакційна колегія:

перший проректор доц. Авраменко М.О.

проректор НППР доц. Моргунцова С.А.

проректор з наукової роботи проф. Туманський В.О.

проректор НПП проф. Візір В.А.

голова Ради з НМЗ та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.

голова ЦМК терапевтичних дисциплін проф. Доценко С.Я.

голова ЦМК хірургічних дисциплін проф. Завгородній С.М.

голова ЦМК педіатричних дисциплін проф. Недельська С.М.

голова ЦМК медико-біологічних дисциплін проф. Беленічев І.Ф.

голова ЦМК фізико-хімічних дисциплін проф. Александрова К.В.

голова ЦМК фармацевтичних дисциплін проф. Тржецинський С.Д.

голова ЦМК гігієнічних дисциплін доц. Севальнев А.І.

голова ЦМК суспільних та гуманітарних дисциплін проф. Гребенюк Т.В.

голова ЦМК стоматологічних дисциплін проф. Возний О.В.

Робоча група:

завідувач кафедри МФІНТ проф. Рижов О.А.

секретар ЦМР доц. Демченко В.О.

методист вищої категорії Кіяшко І.О.

методист вищої категорії Лур'є І.К.

керівник ЦДО ст.викл. Дмитрієв В.С.

Д70 **Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ,**
траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали
навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради
(26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2021. – 120с.

Матеріали видаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 61:378.4(477.64)(063)

© Запорізький державний медичний
університет, 2021

© Видавництво ЗДМУ, 2021

Викладачам та студентам необхідно володіти пошуковими методами, вміти організувати власну самостійну роботу, підвищувати рівень комп'ютерної грамотності.

Змішана форма навчання на кафедрі фармакогнозії, фармакології та ботаніки складається з трьох етапів: дистанційне вивчення теоретичного матеріалу, освоєння практичних аспектів у формі денних занять, здача підсумкового та модульного контролю.

Створенню належної мотивації до вивчення фармакогнозії, фармакології та ботаніки сприяє чітке визначення на початку курсу та доведення до студентів критеріїв оцінювання залежно від виконаної студентом навчальної роботи.

Для оптимізації навчального процесу доцільно встановлення вебкамери на дослідну ділянку лікарських рослин ЗДМУ, що дасть змогу здобувачам спостерігати за всіма фазами вегетації рослин, ідентифікувати їх за зовнішніми ознаками, порівнювати з гербарійними зразками та рослинами, які зростають в різних регіонах України, де проживають студенти.

ФІЛОСОФІЯ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ: ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ІННОВАЦІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЛЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ КРОК-1

Беленічев І.Ф., Рижов А.А., Бухтіярова Н.В., Самура І.Б.,
Степанова Н.В., Риженко В.П.

Ключові слова: активне навчання, інновації, інтерактивна лекція

Вступ. З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні фармакології, патофізіології, нормальної фізіології, патанатомії, біохімії, анатомії (*дисциплін, що входять до КРОК-1*) вкрай необхідним є широке використання як дидактичних, так і організаційно-управлінських засобів, широке використання яких представляється як активне навчання. Перехід на активне навчання є важливим пусковим механізмом в підвищенні якості успішності студентів медичних факультетів в подоланні не тільки бар'єрів КРОК-1, але і у більш глибокому розумінні дисципліни. Таке навчання будується на основі використання активних методів і технологій в процесі проведення занять.

Основна частина. Технологія інтерактивного навчання на лекції являє собою особливу організацію навчального процесу, при якій неможлива неучасть студента у засвоєнні нового матеріалу на лекції. Перевагами проведення інтерактивної лекції є, перш за все, цілеспрямована активізація мислення, коли студент змушений бути активним незалежно від його бажання, більш тривала активність протягом усієї лекції, творче прийняття рішень, підвищений ступінь мотивації студента, навчання будується за допомогою прямих і зворотних зв'язків.

Оцінка ступеня засвоєння розглянутого на лекції матеріалу. Для цього нами розроблені наступні підходи: в кінці кожного блоку інформації, до уваги студентів на презентації представляється ситуаційна задача з теми і варіантами відповідей. Під час відповідей на дошці висвічуються, у вигляді діаграм, відсотки зазначеного кожного варіанта відповідей. Потім змінюється колір діаграми правильної відповіді. Це дає можливість не тільки студенту краще засвоїти матеріал і запам'ятати правильну відповідь, але і викладачу об'єктивно оцінити ККД лекційного матеріалу.

Нами в кожній лекції планується використовувати якірні тестові завдання для іспитів КРОК-1 в обсязі 5-7, які рівномірно розподіляються за суброзділами лекції. Наприкінці лекції студентам можна запропонувати відповісти на питання з відображенням на моніторі кількості відсотків відповідей на такі питання: «матеріал легко засвоюється», «матеріал погано легко засвоюється», «інформативність презентації», «неінформативність презентації», «хороша подача матеріалу», «погана подача матеріалу».

Отримана зворотний зв'язок студент-викладач є досить об'єктивною характеристикою в силу свіжості вражень і анонімності, але іноді присутні елементи

суб'єктивної оцінки в силу емоційної складової (*втома, дратівливість, втомлююча манера викладу матеріалу*). Подібна активізація навчального процесу, на наш погляд, дає наступні бенефіти:

1) *Для студентів* – інтерактивно тестуватися і бачити не тільки правильну відповідь, але й кількість кожної неправильної, краще і на більш тривалий період запам'ятовувати лекційний матеріал, а також на прикладі кількості неправильних відповідей зрозуміти що вони засвоїли, а що ні; бачити типи; а те, як викладач оцінює їх роботу, дозволяє зрозуміти, що вони зрозуміли, а що ні за новою темою.

2) *Для викладачів* – зворотний зв'язок зі студентами дозволяє поліпшити лекцію, зробити її більш зрозумілою. Крім того, досвідченому викладачеві легше виявити слабкі місця при підготовці до КРОК-1, а також оцінити підготовку на попередніх кафедрах і виявити тонкі ланки порушення наступності. А також зрозуміти, який аспект нового матеріалу вимагає посиленої уваги.

3) *Для освітнього процесу* – виникнення взаємодії, коли викладач не тільки аналізує діяльність студентів, а й змінює свою діяльність відповідно до зроблених висновків, а потім і студенти починають вести себе по-іншому, не бажаючи бути пасивними слухачами, що прискорює і покращує освітній процес.

У процесі інтерактивної лекції студенти приходять до думки, що з лектором можна спілкуватися і задавати питання, а також отримати питання і від нього, а також що лекційний матеріал буде викладатися з урахуванням і їх вимог, а малозрозумілі аспекти матеріалу будуть більш детально пояснені лектором.

Крім цього, на майбутнє, з урахуванням можливості техніки, ми плануємо і розширення самостійної, творчої участі студента в лекції, наприклад з фармакології. А саме, введення проблемної лекції, коли новий матеріал засвоюється при створенні інтелектуальної складності. Наприклад, в презентації лекції відсутня якась ланка механізму дії лікарського засобу, але з урахуванням базових знань з фізіології і біохімії студенти з місця заповнюють цю прогалину.

Лекція з розбором конкретної проблемної ситуації (визначити вибір препарату, механізм дії або побічний ефект). Студенти аналізують і обговорюють її всією аудиторією, а потім пишуть на планшетах своє рішення з відображенням на моніторі.

Лекція візуалізація, коли студенти (вибірково або за бажанням) після виступу лектора малюють на планшеті з відображенням на моніторі своє розуміння механізмів дії лікарського та показання до застосування, побічні реакції тощо у вигляді схем і малюнків.

З метою реалізації наміченого були прочитані лекції з фармакології та фізіології для студентів 3-го медичного факультету (стоматологія), зі скороченим терміном навчання (протягом осіннього семестру).

За допомогою комп'ютерних систем Teams і RATOS прочитані 3 лекції, наприкінці яких проведено он-лайн тестування з виявлення ККД лекції. Аудиторія відповідала на питання ситуаційної задачі і при цьому на слайдах з'являлися відсотки правильних відповідей у вигляді діаграм. Потім аудиторії показували правильну відповідь. У слайдах використовували тестові завдання ліцензійного іспиту КРОК-1 (*стоматологія*).

Прочитані лекції з фармакології для груп 1 і 2 медичних факультетів (*осінній і весняний семестр*). Групи відібрані методом випадкової вибірки. Лекції з ключових розділів фармакології – загальна фармакологія, фармакологія вегетативної нервової системи, протизапальні лікарські засоби, антигіпертензивні препарати, нейропсіхотропні лікарські засоби. Важливою ланкою в проведенні цих занять було он-лайн тестування з виявлення засвоєння матеріалу. Під час проведення опитування студентів були використані якірні тести з бази КРОК-1 (*медицина*).

Висновки. Проведення подібних інтерактивних занять і лекцій дозволило виявити «тонкі» ланки в методології проведення лекцій, а також механізми слабого засвоєння лекційного матеріалу.